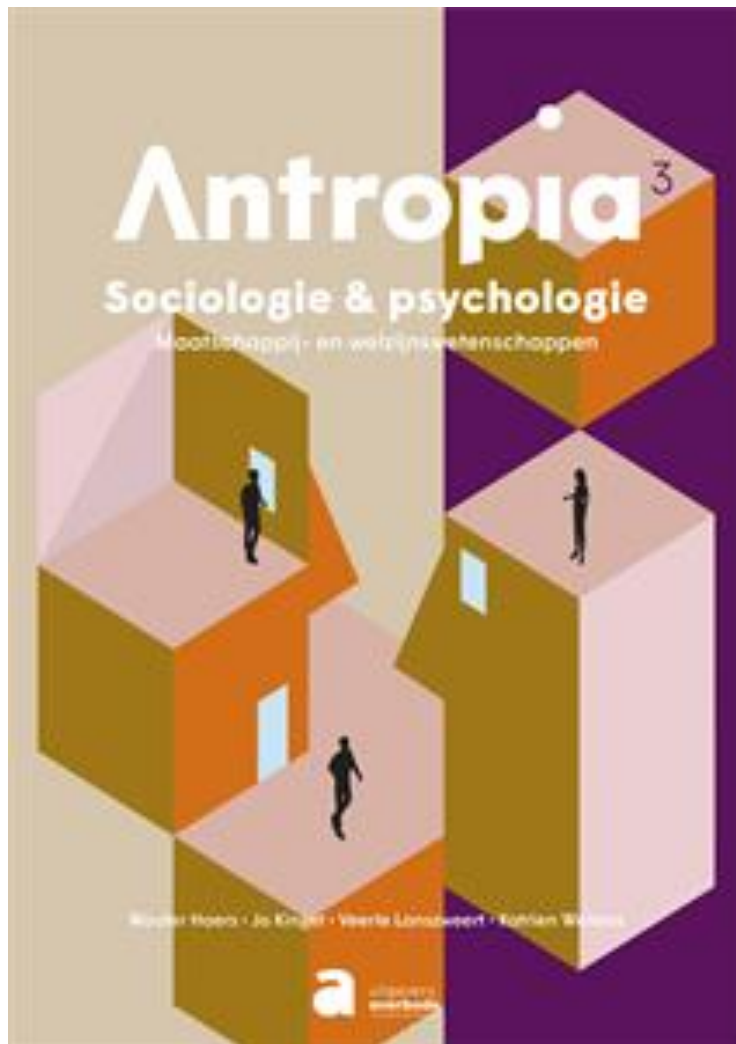

Sociologie / Psychologie

Antropia

H9

De adolescentie

Hoofdstuk 9: de adolescentie

1. Adolescentie en puberteit

2. Ontwikkelingstaken

3. Fysieke ontwikkeling

4. Cognitieve ontwikkeling

5. Socio-emotionele ontwikkeling

Hoofdstuk 9: de adolescentie

HOOFDSTUK 9

Adolescentie

Hoofdstuk 9: de adolescentie

1. Adolescentie en puberteit

1.1 De jeugd van tegenwoordig

1.2 Termen en leeftijdsgrenzen

2. Ontwikkelingstaken

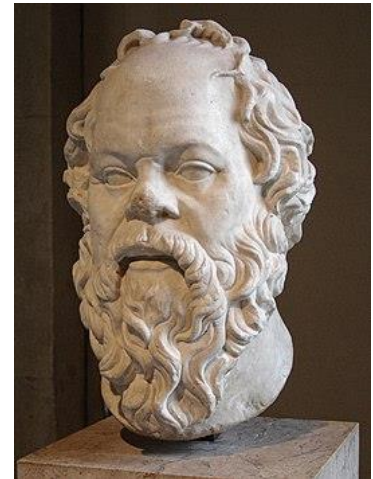
3. Fysieke ontwikkeling

4. Cognitieve ontwikkeling

5. Socio-emotionele ontwikkeling

1.1 De jeugd van tegenwoordig

*‘Onze jeugd heeft tegenwoordig een **sterke hang naar luxe**, heeft **slechte manieren**, **minachting** voor het gezag en **geen eerbied** voor ouderen. Ze geven de **voorkeur** aan **kletspraatjes** in plaats van training ... Jonge mensen **staan niet meer op** als een oudere de kamer binnenkomt. Zij **spreken** hun ouders **tegen**, **houden hun mond niet** in gezelschap ... en tiranniseren hun leraren.’*

*Griekse filosoof
Socrates, vijfde
eeuw voor
Christus*

- **‘Pubergedrag** is van **alle tijden**
- De **manier waarop** het zich uit,
kan wel **veranderen** (bv GSM).

1.1 De jeugd van tegenwoordig

- **Vreemde periode:** geen kind en geen volwassene
 - **overgangperiode** van speelse kind naar volwassene met verantwoordelijkheden
 - **Opvallend en vervelend** gedrag
- doel: **identiteit zoeken**

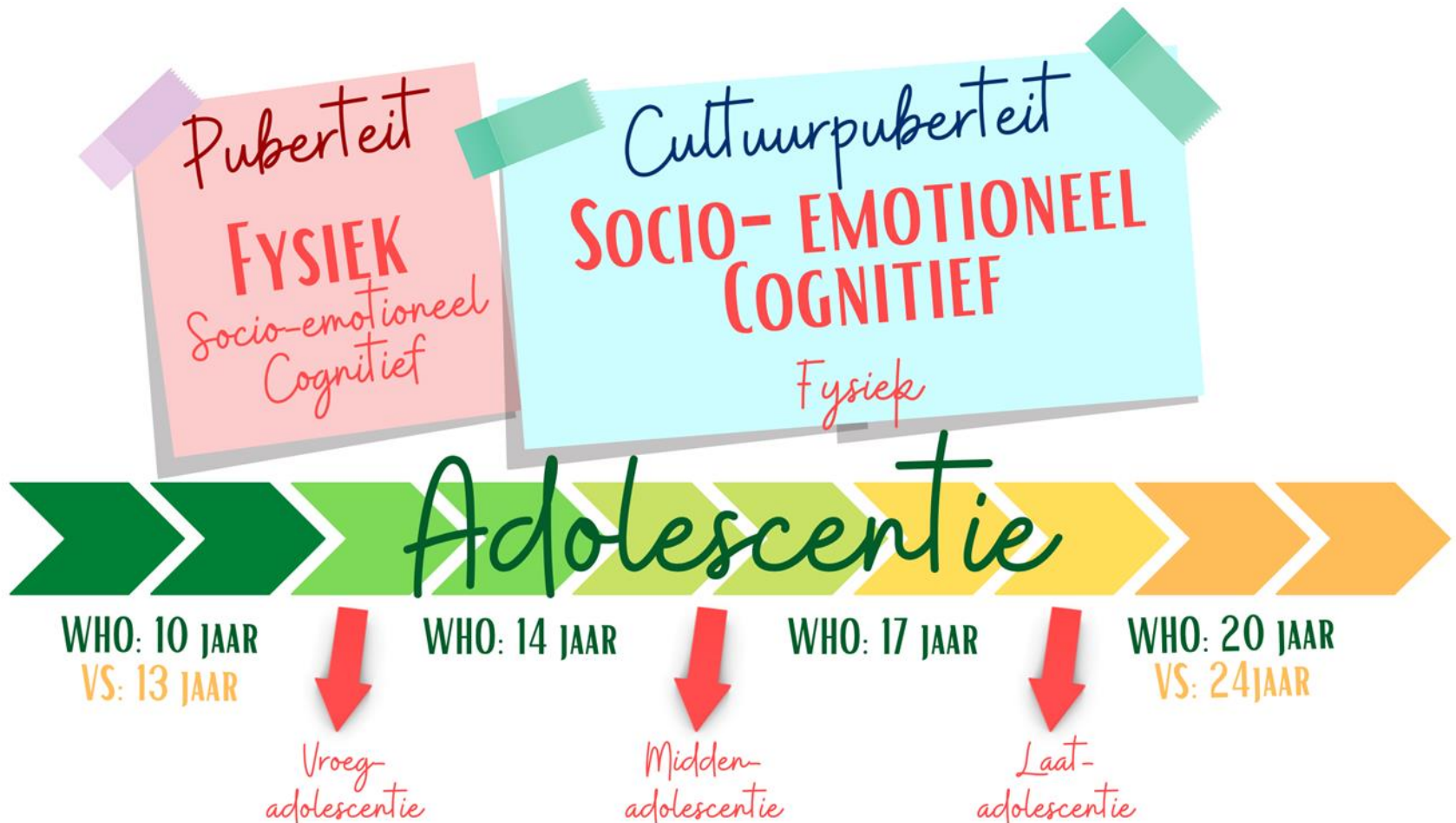
1.2 Termen en leeftijdsgrenzen

Puberteit = adolescentie

In dit boek:

- Puberteit:
 - Lichamelijke veranderingen
 - in eerste deel tienerperiode
 - seksuele volwassenwording: geslachtsrijp
- Adolescentie:
 - Volledige periode
 - = cognitieve, sociale, emotionele ontwikkeling

1.2 Termen en leeftijdsgrenzen

1.2 Termen en leeftijdsgrenzen

Leeftijdsgrenzen moeilijk

→ ieder op zijn **eigen tempo**

Adolescentie

- **Eerste** lichamelijke **tekenen**: 10 - 13 jaar
- Veranderingen **gedrag**: 10 - 13 jaar
- Stopt wanneer **verantwoordelijkheden** worden opgenomen: 18 - 25 jaar

1.2 Termen en leeftijdsgrenzen

Westerse samenleving: adolescentie **duurt langer** dan vroeger en dan in andere culturen

- **Begint vroeger**
 - Welvaart
 - Leefgewoonten
 - Beter **voeding**
 - Andere **opvoeding** (bv inspraak)
- **Eindigt later** door **leerplicht** → Uitstel verantwoordelijkheden

1.2 Termen en leeftijdsgrenzen

Westerse maatschappij	Traditionele culturen
Adolescentie: • Veel vrije tijd • Eigen ruimte	Adolescentie: • Korte duur of onbestaande • Initiatieritueel → Bv. Is dit de ergste pijn ter wereld?
Pubergedrag: • Experimenteren → Jongerencultuur Bv. Indrinken	Pubergedrag: • Komt nauwelijks voor • Zo snel mogelijk in productieproces volwassenen

1.2 Termen en leeftijdsgrenzen

“De adolescentie zoals wij ze kennen, is een westers verschijnsel. Typische kenmerken zoals veel vrije tijd en het belang van een eigen ruimte, een eigen kamer, met eigen muziek en posters van idolen, vinden we niet in andere culturen.”

[Worst Pain Known To Man | Hamish & Andy - YouTube](#)

2. Ontwikkelingstaken

- **Aanvaarden** veranderende lichaam
- **Aanpassen** nieuwe intellectuele mogelijkheden
- **Eigen identiteit** ontwikkelen
- Emotionele **onafhankelijkheid** van ouders verwerven
- **Stabiele relaties** leeftijdsgenoten ontwikkelen
- **Waarden** eigen maken

Hoofdstuk 9: de adolescentie

3. Fysieke ontwikkeling

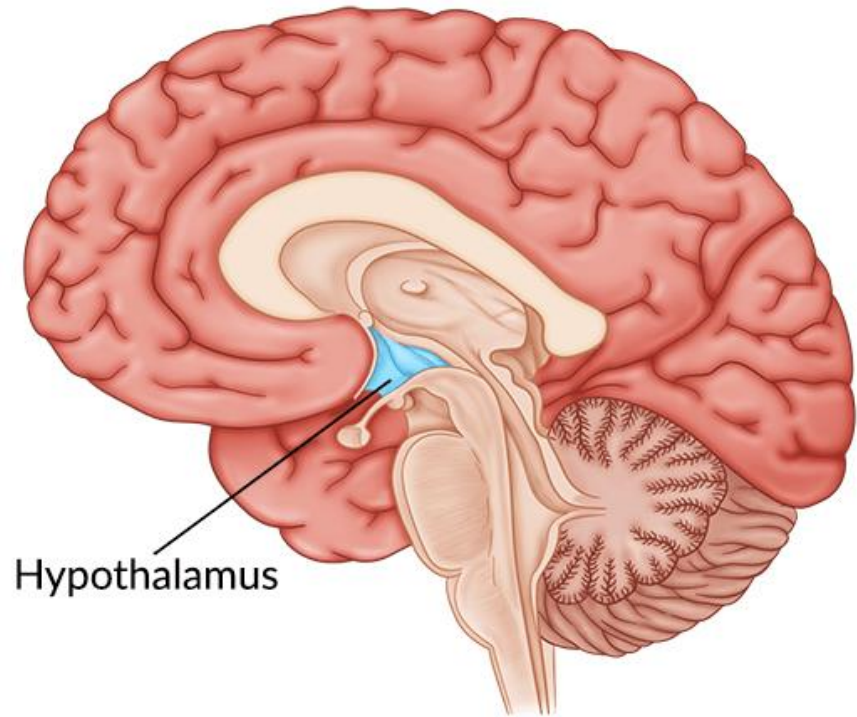
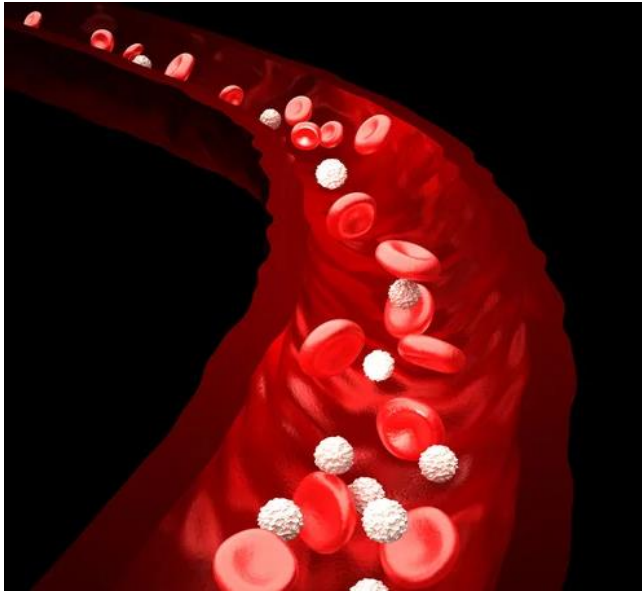
3.1 Puberteit

3.2 Invloed van lichamelijke verandering op zelfbeeld

“Tot voor kort had Senne geen moeite om nieuwe vrienden te maken. Hij was altijd een vrolijke jongen. Maar de laatste tijd voelt hij zich onzeker. Er groeien van die vervelende puistjes op zijn wangen en voorhoofd. Soms slaat zijn stem over. En hij raakt in de war door giechelende meisjes. Vroeger kon het hem niet schelen wat meisjes dachten, maar nu wel. Hij begrijpt zelf niet waarom hij er verlegen van wordt.”

3.1 Puberteit

→ **hormonen** → hypothalamus

3.1 Puberteit

Meisjes	Jongens
10 jaar Oestrogeen → eierstokken	12 jaar Testosteron → teelballen

Invloed

- **Lichaam** → Groeispurt
 - Meisjes: 12 jaar, 23 cm
 - Jongens: 14 jaar, 28 cm
- **Gedrag**
- **Emoties**

PRIMAIRE geslachtskenmerken

- Vanaf **geboorte**
- **Direct** betrokken met voortplanting

Jongens

- Penis
- Balzak → zaadcellen

Meisjes

- Vagina
- Baarmoeder
- Eierstokken → eerste eisprong en menstruatie

SECUNDAIRE geslachtskenmerken

- Tijdens **puberteit**
- **Niet direct** betrokken met voortplanting

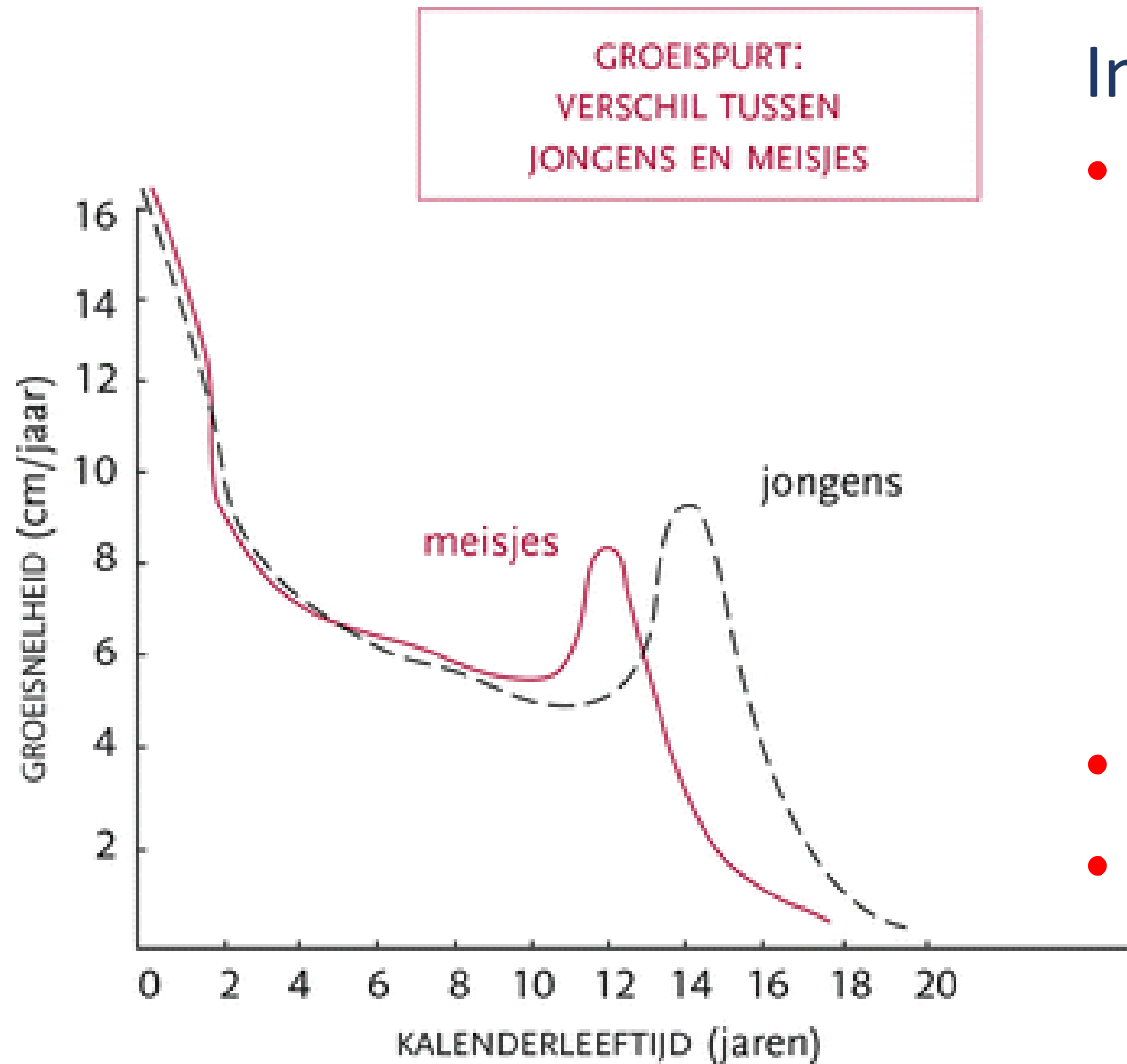
Mannen

- Beharing schaamstreek, oksels, benen, borst
- Groei baard en snor
- Verhoogde spierontwikkeling
- Verdieping stem

Vrouwen

- Beharing schaamstreek, oksels, benen
- Groei borsten
- Verbreding bekken

3.1 Puberteit

Invloed

- **Lichaam** → Groeispuut
 - Meisjes: 12 jaar, 23 cm
 - Jongens: 14 jaar, 28 cm
- **Gedrag**
- **Emoties**

3.2 Invloed van lichamelijke verandering op zelfbeeld

Uiterlijk → heel belangrijk

- Lichaam (bv. Te groot, te klein, puistjes, weinig spieren, kleine borsten... – **vroege of late puberteit**)
 - **Lager zelfbeeld** → Ernstige problemen
 - **Neerslachtig**
 - **Probleemgedrag**
- Uiteindelijk: **verzoenen** met lichaam

Hoofdstuk 9: de adolescentie

1. Adolescentie en puberteit

2. Ontwikkelingstaken

3. Fysieke ontwikkeling

4. Cognitieve ontwikkeling

4.1 Veranderingen in het denken

4.2 Puberende hersenen

5. Socio-emotionele ontwikkeling

Hoofdstuk 9: de adolescentie

4. Cognitieve ontwikkeling

4.1 Veranderingen in het denken

4.1.1 Formeel-operationeel denken

4.1.2 Moeite met plannen en langetermijndenken

4.1.3 Egocentrisme en een onrealistisch zelfbeeld

4.1.4 Kritische ingesteldheid

4.1.5 Creativiteit

4.2 Puberende hersenen

5. Socio-emotionele ontwikkeling

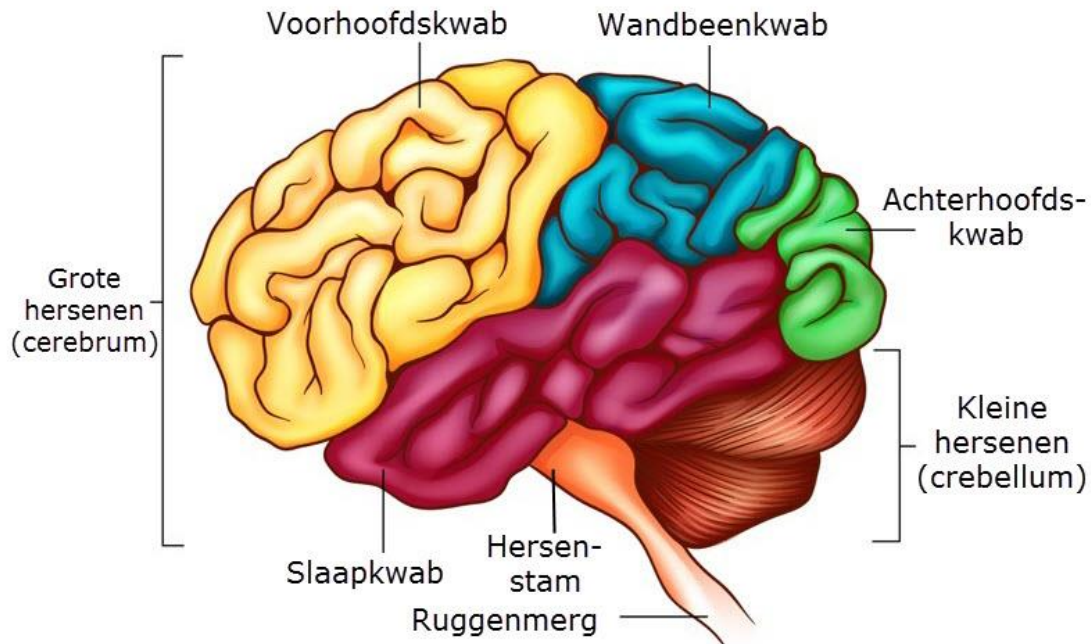
4.1 Veranderingen in het denken

Ontwikkeling brein en verbindingen

→ Niet alle hersengebieden rijpen even snel:

→ **onevenwicht**

= **Verklaring** typisch tienergedrag

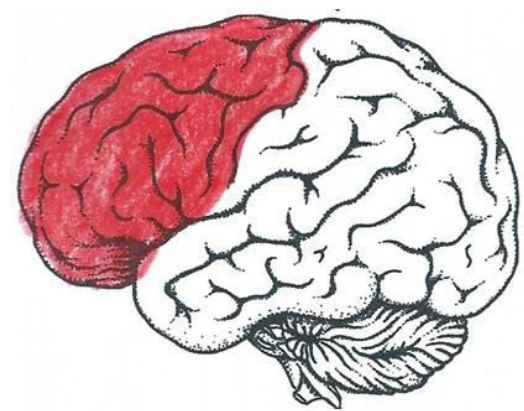
4.1.1 Formeel-operationeel denken

- **Abstract** denken
- Nadenken over **hypothetische** zaken
 - 'Als je met een veer tegen een glas slaat, breekt het glas.'
 - 'Lander slaat met een veer tegen een glas. Wat zal er gebeuren?'
- **Systematisch** oplossen problemen
→ SO bv. wiskunde en wetenschappen
- Gebruik in **discussies** : leren **argumenteren**

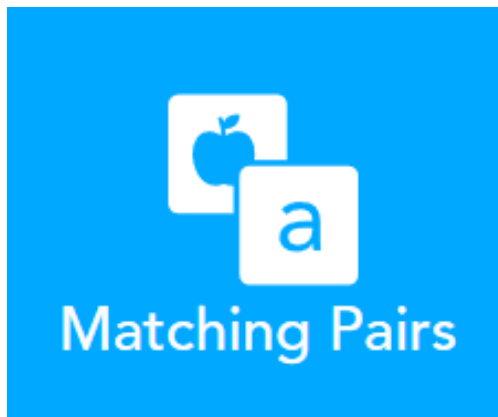
4.1.2 Moeite met plannen en langetermijndenken

- Hersengebieden verantwoordelijk voor plannen: nog **niet volgroeid**
 - Moeite met denken op **lange termijn** Bv. Spelen tov leren
 - Moeite om **zichzelf tegen te houden** om dingen te doen waar ze zin in hebben
 - Keuzes: vaak meeste **voordeel** op **korte termijn**
 - Gevolg: **uitstelgedrag**

4.1.3 Egocentrisme en een onrealistisch zelfbeeld

- Gevoel **uniek** te zijn → bv. 'Niemand weet hoe ik me voel'
- **Roekeloos** gedrag
- **Narcisme** → Onrealistisch beeld
- **Spotlight-effect**
- **Imaginaire publiek**

4.1.4 Kritische ingesteldheid

- Volwassen wereld in **vraag stellen**
- Kritisch → Positief: eigen, bewuste **keuzes**

Geef voorbeelden van normen van volwassenen waar tieners kritisch tegenover staan.

4.1.5 Creativiteit

Flexibel brein → Leren snel

- Minder remming door 'gezond verstand' bij bedenken vernieuwende ideeën
- bv. Mark Zuckerberg, Billie Elish, Acid, Cemi

Hoofdstuk 9: de adolescentie

4. Cognitieve ontwikkeling

4.1 Veranderingen in het denken

4.1.1 Formeel-operationeel denken

4.1.2 Moeite met plannen en langetermijndenken

4.1.3 Egocentrisme en een onrealistisch zelfbeeld

4.1.4 Kritische ingesteldheid

4.1.5 Creativiteit

4.2 Puberende hersenen

5. Socio-emotionele ontwikkeling

	Puberteit	Adolescentie
Ontwikkelingsgebied(en)	Fysiek	Fysiek Cognitief Socio-emotioneel
Voorbeeld ontwikkelingsgebied	Baard in de keel Schaamhaar	Hersenontwikkeling
Duur periode	Kort (enkel begin, wanneer lichamelijke veranderingen onder invloed van hormonen plaatsvinden)	Hele periode (lichamelijke, cognitieve en socio- emotionele veranderingen)
Leeftijd	Meisjes: 10 jaar Jongens: 12 jaar	tot ongeveer 25 jaar

Hoofdstuk 9: de adolescentie

1. Adolescentie en puberteit

2. Ontwikkelingstaken

3. Fysieke ontwikkeling

4. Cognitieve ontwikkeling

5. Socio-emotionele ontwikkeling

5.1 Theorie van Erikson

5.2 Interesse in seks en relaties

5.3 Stemningswisselingen

5.4 Opstandigheid en zich losmaken van de ouders

5.5 Belang van vrienden

5.1 Theorie van Erikson

Drie kenmerken adolescenten (Hall)

- Conflicten met ouders
- Stemningswisselingen
- Risicovol gedrag

→ Rebelse tiener: mythe?

1 op 5 moeilijke adolescentieperiode

5.1 Theorie van Erikson

Identiteit versus identiteitsverwarring

Zoektocht naar identiteit:

- Eigen weg, stap volwassenheid, zelfstandigheid
- Twee processen
 - **Exploratie**: zoeken naar persoonlijke interesses, nieuwe vrienden ...
→ **Experimenteren** zonder blijvende gevolgen = **Moratorium**
 - **Binding** = Op basis van ervaring (stap 1) keuzes maken waar ze achter staan

5.1 Theorie van Erikson

- **Succesvolle uitkomst:** +/- weten wie hij is, wat hij wil
→ **Klaar voor volwassen leven**
- **Onsuccesvolle uitkomst:** moeite eigen identiteit te vinden, blijvende keuze te maken, volwassen rollen op te nemen
→ **Probleemgedrag**

FORECLOSURE = identiteit **aannemen** zonder te experimenteren

→ op (te) **jonge leeftijd** volwassen moeten worden

→ **autoritaire ouders** (duwen in richting → onvoldoende kunnen experimenteren)

5.2 Interesse in seks en relaties

- Verliefdheid
 - Seksuele opwinding
 - Tongkus: 14 - 15 jaar
 - Geslachtsgemeenschap: 17 - 18 jaar
 - Holebi of transgender → Outen zich vroeger (16 - 19 jaar)
- Onzekerheid en twijfels

5.3 Stemningswisselingen

Emoties

- **Intenser** (dan volwassenen)
 - Boos -> woedend
 - Verdriet -> eindeloze put
 - Blij -> slappe lach
- **Wisselen** elkaar snel af
 - Woedend op ouder en 2 seconden later al lachend aan telefoon met BFF

5.4 Opstandigheid en zich losmaken van de ouders

- **Verzetten** tegen volwassenen → **Kritische** ingesteldheid
- Eigen **territorium** (Slaapkamer)
- **Persoonlijk** domein → Zaken waarover ze **zelf** mogen **beslissen**

5.4 Opstandigheid en zich losmaken van de ouders

- **Tieners**
 - Overschatten zichzelf
 - Bevestiging ouders nodig (onzekerheid)
- **Ouders**
 - Bang voor gevaren
 - Willen tieners beschermen tegen zichzelf

→ Frustraties en Ruzies

= 'Tweede protestfase' (na koppigheidsfase kleuter)

- Willen zelfstandig zijn
- Eigen keuzes maken
- Eigen identiteit zoeken

5.5 Belang van vrienden

Vriendschappen

- Intiemmer
- Gericht op vertrouwen
- **Toch: invloed ouders = Terreinhypothese**
 - Invloed ouders en vrienden maar op ander terrein
 - Ouders: morele waarden, beslissingen toekomst en vrienden: keuzes korte termijn
- **Tegengestelde verwachtingen ouders en vrienden = Conflicthypothese**
 - Spanningen/ Conflicten
 - Dingen verzwijgen voor ouders
 - Afstand nemen van ouders

5.5 Belang van vrienden

Loevinger: omgang leeftijdsgenoten - twee fases

- **Conformistisch stadium (12 - 16 jaar)**
 - Volgen groepsnorm om erbij te horen
 - Bv. Allemaal schoenen van hetzelfde merk dragen
 - Wie afwijkt van de norm -> 'raar'
- **Zelfbewust stadium (vanaf 16 jaar)**
 - Eigen identiteit
 - Uiting eigen persoonlijkheid
 - Wij afwijkt van de norm -> 'eigen stijl' bewonderen